

Leren van de geschiedenis

Ik heb de afgelopen tijd een beetje lopen te contempleren over het woord geschiedenis en de betekenis daarvan in ons leven. Dit naar aanleiding van de toespraak van Poetin, vlak voordat hij de oorlog begon in Oekraïne, waarin hij aangaf het groot Russisch rijk weer in ere te willen herstellen. Wanneer een dictator zoiets zegt, dan zijn de gevolgen meestal catastrofaal. De geschiedenis heeft dat al vele malen getoond.

Iets verder naar het Oosten zit een andere dictator die een vergelijkbare wens heeft, het Chinese rijk weer in ere te herstellen. En daarvoor wil hij Taiwan weer inlijven, terughalen zoals hij het zegt. Dit soort teruggrijpen op de geschiedenis, op een beeld van de geschiedenis, is meestal met grote gevolgen voor vele mensen. We zien dit nu weer uitgespeeld worden.

Maar ook op een wat kleiner niveau zien we dat het teruggrijpen naar de geschiedenis als een beeld voor de toekomst meestal niet veel goeds inhoudt. We horen het tegenwoordig ook in sommige politieke partijen, in Nederland en in andere landen, die hun beeld van een roemrucht verleden weer leven willen geven.

Op een nog eenvoudiger niveau zie je het teruggrijpen naar gewoontes en tradities, met andere woorden, het teruggrijpen naar het verleden en dan daaruit een identiteit willen halen, aan willen ontlenen. Zo zie je elk jaar weer de discussie rond zwarte piet terugkeren en het koppelen van de Nederlandse identiteit aan een traditie, met andere woorden aan een verleden.

We willen vaak het verleden opnieuw beleven, we willen het herhalen. Maar dat is niet de functie van de geschiedenis. Als we er goed mee omgaan, kunnen we door het bestuderen van het verleden, van de geschiedenis, wijzer worden, medogender, en daarmee meer openstaan in dit moment zoals het is. Open naar de ander waarmee we samenleven, waarmee we dit moment en deze wereld delen.

Het teruggrijpen naar een beeld uit het verleden en daaraan vasthouden werkt meestal belemmerend op die openheid. Het doet onszelf geen goed, het doet de ander geen goed. Want dit moment is vrij. Sterker nog, dit moment heeft geen geschiedenis. Het is eenvoudigweg zoals het is. En ieder van ons brengt de geschiedenis met zich mee.

Er is niets verkeerd aan je geschiedenis. In zekere zin zijn wij ook absoluut onze geschiedenis. Maar houd je eraan vast en zie wat gebeurt. Je gaat dit moment en de ander bekijken vanuit je geschiedenis, vanuit de bevangenheid van je geschiedenis, en het hoeft niet. Leer en word wijs. Leer en sta open en vrij in dit moment. Steeds beter wetend wat dit betekent, vrij zijn. Dan kan je de ander echt ontmoeten, dan kan je jezelf echt ontmoeten, in alle vrijheid, met groot mededogen en acceptatie. Dictators vinden dit heel moeilijk, ze ontlenen hun macht juist door steeds weer terug te grijpen op de geschiedenis. Het is zo makkelijk mensen mee te krijgen, we neigen er steeds voor te vallen.

Dus zit met een open hart en geest en als iets van je geschiedenis naar boven komt, zie het voor wat het is: een stukje verleden. Valt er wat van te leren, valt er wat uit te leren, dan kan je je wijsheid vergroten. Valt er niets uit te leren, laat het dan gaan. En ben dan vrij in dit moment zoals het is. Ontmoet jezelf nu, zoals je bent. Het is voldoende, dit moment is al wat je nodig hebt. Het verleden kan je ermee helpen, maar laat het geen belemmering zijn. Een belemmering in jezelf te ontmoeten, en een belemmering in het ontmoeten van de ander.

* * * * *

Eerw. Baldwin Schreurs
Woensdag 2 maart 2022